

Istraživanje o međunarodnom rešavanju sporova: finalni izveštaj za 2020. godinu

Rezime

Istraživanje o međunarodnom rešavanju sporova: finalni izveštaj za 2020. godinu predstavlja nalaze prve analize Akademije za međunarodno rešavanje sporova u Singapuru o preferencijama, iskustvima, praksama i perspektivama korisnika u oblasti međunarodnog rešavanja sporova širom sveta. Istraživanje je obuhvatilo glavne mehanizme za međunarodno rešavanje sporova: međunarodnu privrednu arbitražu, međunarodnu privrednu medijaciju, međunarodne privredne parnične postupke, kao i hibridne mehanizme rešavanja kao što su medijacija-arbitražu i arbitražu-medijaciju. Istraživanjem je takođe ispitano korišćenje tehnologije u međunarodnom rešavanju sporova, kao što su analitički alati predviđanja/prediktivni analitički alati i sistemi podrške pregovaranju. Korisnicima je postavljeno pitanje da li su zadovoljni korišćenjem tehnologije.

U izveštaju su sumirani nalazi svakog mehanizma po redu i ispitani ključni trendovi na osnovu podataka, a identifikovani su i trendovi promena koji utiču na međunarodno rešavanje sporova. Ključni nalazi iz izveštaja su u nastavku:

Kako se prave izbori u pogledu arbitraže, medijacije, parničnog postupka i hibridnih mehanizama

- Međunarodna trgovinska arbitražu je ostala mehanizam rešavanja sporova po izboru korisnika koji su tuženi.
- Među pravnicima i klijentima, popularnija je bila međunarodna trgovinska arbitražu.
- Tužene strane su navele sprovodivost, neutralnost/nepriistrasnost i troškove kao prva tri najvažnija faktora u njihovom izboru mehanizma za rešavanje sporova.
- Pravnici su kao najvažnije razmatranje ocenili izvršnost, dok su klijenti neutralnost/nepriistrasnost ocenili kao najvažniji faktor u izboru mehanizma za rešavanje sporova.
- Kada se upoređuje zadovoljstvo korisnika, veći udeo korisnika medijacije bio je zadovoljan brzinom i troškovima u odnosu na korisnike arbitražnih i parničnih postupaka.

Rešavanje sporova između države i investitora

- Skoro polovina korisnika koja je odgovorila na našu anketu izjavila je da su učestvovali u investicionim sporovima između države i investitora u periodu između 2016. i 2018. godine.
- Međunarodna arbitražu je bila odabrani mehanizam za rešavanje sporova s tim da se većina korisnika odlučila za institucionalnu ili *ad hoc* arbitražu za rešavanje sporova između države i investitora.
- Korisnici su izabrali izvršivost, političku osetljivost i nepriistrasnost kao prva tri faktora koji utiču na njihov izbor mehanizma za rešavanje sporova u sporovima između države i investitora.
- Uprkos dominaciji arbitraže u ovoj oblasti, korisnici su pokazali otvorenost za odabir drugih mehanizama za rešavanje sporova u pitanjima između države i investitora, kao što su parnica i medijacija.
- Odgovori korisnika ukazuju na potrebu za reformom u ovoj oblasti.

Međunarodna privredna arbitraža

- Međunarodna privredna arbitraža je i dalje mehanizam za međunarodno rešavanje sporova koji se najviše koristi, a koristilo ju je 74% ispitanika između 2016. i 2018. godine.
- Više od 75% ispitanika navelo je da su izvršivost, nepristrasnost/neutralnost i konačnost apsolutno presudni ili važni faktori u izboru arbitraže kao mehanizma za rešavanje sporova.
- Arbitraža je ostala izbor mehanizma za rešavanje sporova čak i kada su korisnici izrazili da smanjuju zadovoljstvo brzinom i troškovima arbitraže.

Međunarodna privredna medijacija

- U izboru međunarodnog komercijalnog posredovanja, više od 80% korisnika navelo je nepristrasnost/neutralnost, brzinu i poverljivost kao apsolutno ključne ili važne činioce koji utiču na njihov izbor.
- Korisnici međunarodnog komercijalnog posredovanja nisu rangirali izvršivost na njihovoj listi razloga za medijacijom. To može odražavati trenutni nedostatak međunarodno priznatog mehanizma za ubrzano izvršenje. Nova Singapurska konvencija nudi ubrzane izvršne mehanizme za sporazume o rešavanju putem medijacije. To bi u budućnosti moglo privući trenutne korisnike parnica i arbitražnih postupaka koji vrednuju izvršivost.
- U izboru posrednika, korisnici etiku i iskustvo u rešavanju sporova najčešće ocenjuju kao apsolutno ključne kvalitete. Nova regulatorna dešavanja, poput Singapurske konvencije, u središte pažnje stavljaju profesionalne standarde za praksu posredovanja i to je u skladu sa prioritetima korisnika.
- Korisnici su verovatnije prepoznali određene tehnologije kao izuzetno korisne ili korisne u poređenju sa pravnicima.

Međunarodna privredna parnica

- Više od 80% ispitanika smatra faktore kao što su izvršivost, jasnoća u pravilima, neutralnost/nepristrasnost kao važne ili apsolutno presudne za njihov odabir parnice kao mehanizma za rešavanje spora.
- Manje od 50% korisnika izjavilo je da su veoma zadovoljni ili donekle zadovoljni brzinom i troškovima parnice.
- U svom izboru međunarodnih privrednih sudova, više od 80% ispitanika navelo je da je efikasnost važan ili apsolutno presudan faktor, ali samo 45% ispitanika je bilo vrlo zadovoljno ili donekle zadovoljno svojim iskustvima. Međunarodni privredni sudovi imaju priliku da poboljšaju efikasnost kako bi povećali svoju atraktivnost kao forum za rešavanje sporova.

Hibridni mehanizmi za rešavanje sporova

- Hibridni mehanizmi mogu potencijalno smanjiti uočene nedostatke samostalne arbitraže ili posredovanja.
- Korisnici su naveli ugovorne obaveze kao glavni razlog odabira hibridnog mehanizma za rešavanje sporova.
- Klijenti su otvoreniji za odabir hibridnog procesa nego pravnici.
- Tamo gde su očuvanje poslovnih odnosa strana, efikasnost i troškovi važni faktori, korisnici su birali hibridne mehanizme za razliku od samostalne arbitraže.
- Tamo gde su efikasnost, troškovi i izvršivost važni faktori, korisnici su birali hibridne mehanizme za razliku od samostalnog posredovanja.

The Serbian version of the Executive Summary of the SIDRA Survey Report has been provided by **Đorđe Janković** (CMS Reich-Rohrwig Hainz).